

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/178/2008

POLACY O PROPONOWANYCH ZMIANACH W SYSTEMIE EDUKACJI

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, LISTOPAD 2008

PRZEDRUK I ROZPOWSZECHNIANIE MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

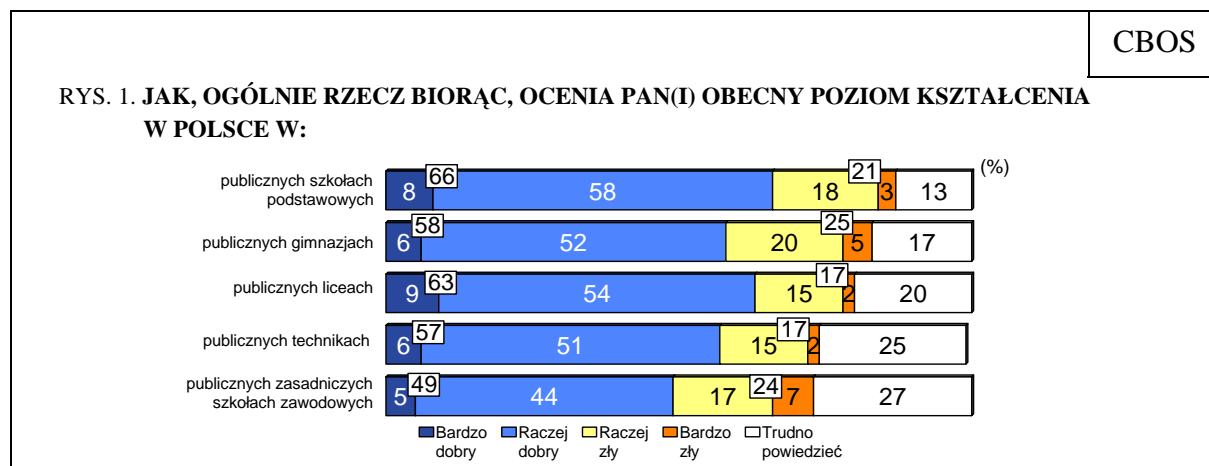
Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
3 października 2008 roku

Obecny rząd zapowiedział wprowadzenie pewnych zmian w systemie edukacji, które w założeniu mają przyczynić się do lepszego kształcenia dzieci i młodzieży, wyrównania szans edukacyjnych na wsi i w miastach oraz wcześniejszego i lepszego przygotowania uczniów do dorosłego życia. Najpopularniejsze pomysły, a jednocześnie – jak się okazuje – wzbudzające najwięcej społecznych emocji to upowszechnienie edukacji przedszkolnej oraz obniżenie wieku szkolnego.

W listopadowym badaniu¹ sprawdziliśmy m.in., jak Polacy oceniają obecny poziom kształcenia w szkołach publicznych na poszczególnych etapach edukacji, jak postrzegają wpływ rodziców na funkcjonowanie polskich szkół oraz jaki mają stosunek do zmian w szkolnictwie zapowiadanych przez Ministerstwo Edukacji Narodowej.

OCENY POZIOMU KSZTAŁCENIA W POLSCE

Generalnie rzecz biorąc, Polacy dość dobrze oceniają poziom kształcenia w szkołach publicznych. Stosunkowo najlepiej w ich opinii wypadają podstawówki oraz licea – poziom kształcenia w nich jako dobry ocenia mniej więcej dwie trzecie badanych, a jako zły – około jednej piątej. Tylko nieco gorzej prezentują się technika – ponad połowa respondentów ma o jakości nauczania w nich opinię pozytywną, a co szósty – negatywną. Najwięcej opinii krytycznych dotyczy publicznych gimnazjów i zasadniczych szkół zawodowych, jednak również w ich przypadku ponad dwukrotnie przeważają noty pozytywne.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (222), zrealizowano w dniach 6–12 listopada na liczącej 1050 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

Okazuje się, że jeszcze lepiej o poziomie nauczania we wszystkich typach szkół wypowiadają się rodzice, którzy mają dzieci w wieku mniej więcej odpowiadającym nauce na poszczególnych etapach edukacji². Wśród osób mających dzieci w wieku od 7 do 13 lat odsetek ocen pozytywnych o poziomie nauczania w publicznych szkołach podstawowych jest o 9 punktów wyższy niż wśród ogółu badanych. Rodzice dzieci w wieku 14–16 lat częściej niż przeciętnie (o 8 punktów) wypowiadają się pozytywnie o poziomie kształcenia w publicznych gimnazjach, natomiast ci badani, których dzieci są w wieku przypadającym na edukację ponadgimnazjalną (17–19 lat) częściej niż ogół respondentów wyrażają się pozytywnie o jakości nauczania zarówno w liceach (o 9 punktów), technikach (o 7 punktów), jak i szkołach zawodowych (o 5 punktów).

Tabela 1

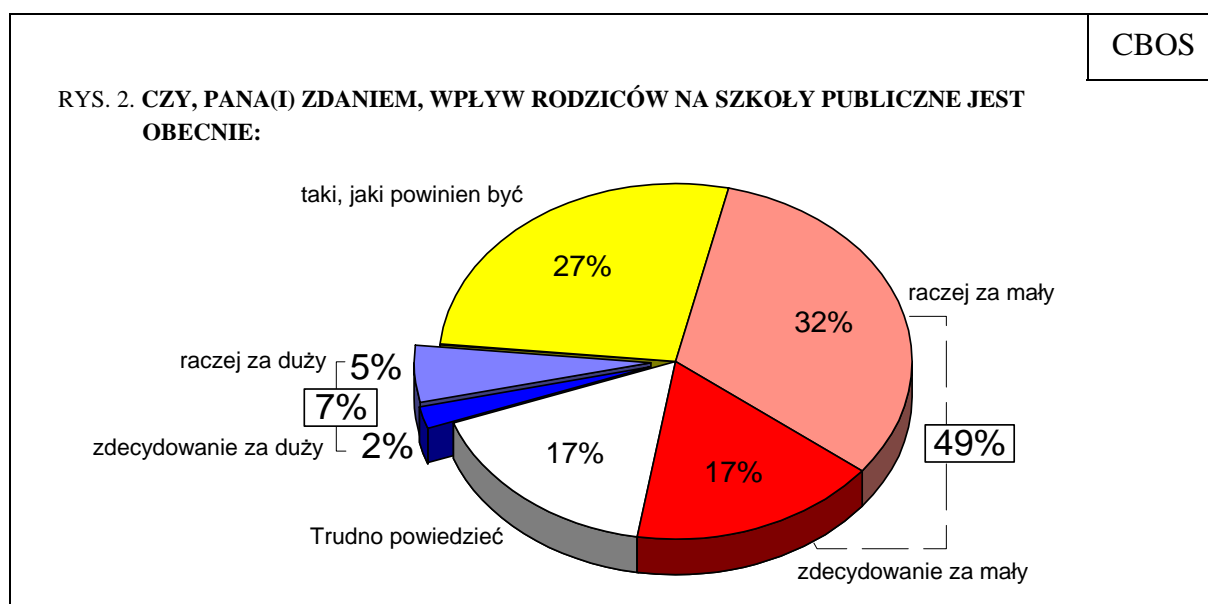
Jak, ogólnie rzecz biorąc, ocenia Pan(i) obecny poziom kształcenia w Polsce w:	DOBRY		ZŁY	
	odpowiedzi osób z dziećmi w określonym wieku szkolnym	odpowiedzi ogółu badanych	odpowiedzi osób z dziećmi w określonym wieku szkolnym	odpowiedzi ogółu badanych
	w procentach			
– publicznych szkół podstawowych	75	66	22	21
– publicznych gimnazjach	66	58	26	25
– publicznych liceach	72	63	17	17
– publicznych technikach	64	57	16	17
– publicznych zasadniczych szkółach zawodowych	54	49	23	24

Wśród ogółu badanych najlepiej o kształceniu na wszystkich poziomach edukacji wypowiadają się przede wszystkim najmłodszy ankietowani (w wieku od 18 do 24 lat) – zwłaszcza uczniowie i studenci, ponadto mieszkańcy najmniejszych miast (do 20 tys. ludności), a ze względu na status zawodowy – przede wszystkim pracownicy fizyczno-umysłowi. Ponadprzeciętnym krytycyzmem w tym względzie charakteryzują się natomiast mieszkańcy największych miast (powyżej 500 tys. ludności), jak również osoby z wyższym wykształceniem (zwłaszcza kadra kierownicza i inteligencja) oraz badani osiągający najwyższe dochody *per capita*.

² W celu zbadania opinii osób mających dzieci na różnych etapach edukacji, w zastosowanych analizach wyróżniliśmy rodziców dzieci w wieku 0–2 lata (N=80), 3–6 lat (N=93), 7–13 lat (N=155), 14–16 lat (N=94) oraz 17–19 lat (N=93). Należy mieć jednak na uwadze fakt, że próba badawcza jest reprezentatywna dla ogółu Polaków, nie zaś dla rodziców dzieci w wieku edukacyjnym, a dodatkowo powstałe kategorie są mało liczne, dlatego wyniki uzyskane w poszczególnych grupach należy interpretować bardzo ostrożnie.

WPLYW RODZICÓW NA SZKOŁĘ

Połowa ankietowanych (49%) jest przekonana, że obecnie rodzice mają zbyt mały wpływ na funkcjonowanie szkół publicznych w Polsce. Nieco ponad jedna czwarta respondentów (27%) ocenia ten wpływ jako odpowiedni, a tylko nieliczni (7%) uważają, że jest on zbyt duży. Znaczny pozostaje odsetek badanych, którzy nie mają wyrobionej opinii na ten temat (17%).

Osoby, które mają dzieci w wieku szkolnym, znacznie gorzej niż ogół ankietowanych oceniają wpływ rodziców na szkołę. Jak wynika z badań, najmniej zadowoleni w tym względzie są rodzice dzieci w wieku 14–16 lat, spośród których aż dwie trzecie (66%) ocenia jako niewystarczający wpływ rodziców na szkołę.

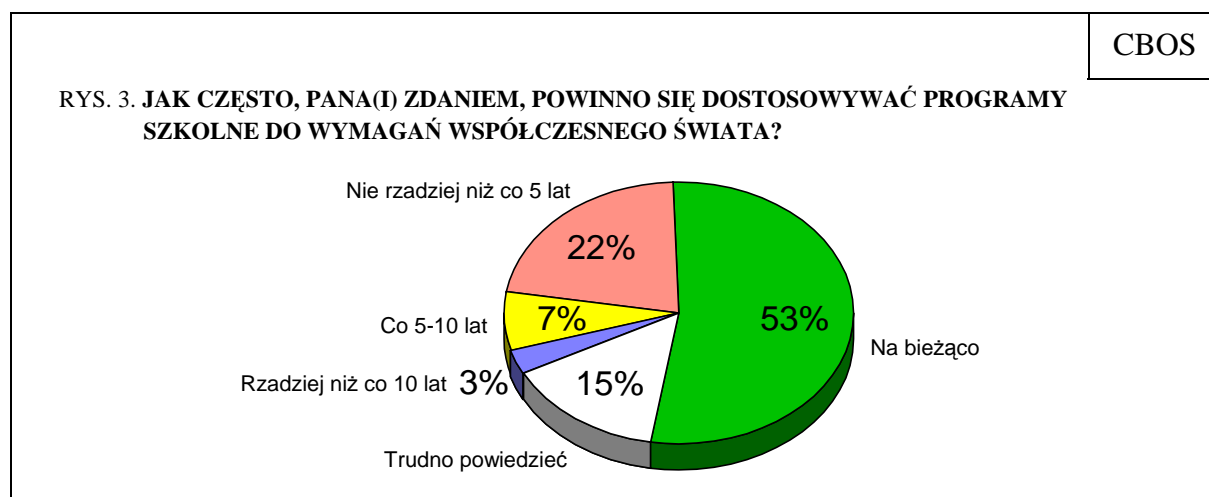
Tabela 2

Czy, Pana(i) zdaniem, wpływ rodziców na szkoły publiczne jest obecnie:	Odpowiedzi			
	ogółu badanych	osób z dziećmi w wieku 7–13 lat	osób z dziećmi w wieku 14–16 lat	osób z dziećmi w wieku 17–19 lat
	N=1050	N=155	N=94	N=93
w procentach				
– za mały	49	63	66	58
– taki, jaki powinien być	27	24	19	25
– za duży	7	7	8	9
Trudno powiedzieć	17	6	7	8

Przekonanie o zbyt małym wpływie rodziców na szkoły publiczne w Polsce istotnie wzrasta wraz z wielkością miejscowości zamieszkania (zob. tabele aneksowe). Podczas gdy wśród mieszkańców wsi wpływ ten oceniany jest jako niewystarczający przez 42% badanych, wśród osób mieszkających w największych miastach (powyżej 500 tys. mieszkańców) przekracza już połowę (58%).

SPÓŁECZNE PRYZWOLENIE NA ZMIANY W SYSTEMIE EDUKACJI

System edukacji, podobnie jak inne wymiary życia społecznego, charakteryzuje się tym, że zarówno rozwój nauki, jak i rozwój technologiczny wymuszają na nim wprowadzanie zmian i udoskonalień. Polacy najwyraźniej zdają sobie z tego sprawę, gdyż – jak się okazuje – społeczne przyzwolenie na zmiany w programach szkolnych, w celu dostosowywania ich do wymagań współczesnego świata, jest dość znaczne. Ponad połowa badanych (53%) uważa, że programy nauczania powinny być korygowane na bieżąco, jedna piąta (22%) opowiada się za aktualizacją programową nie rzadziej niż co pięć lat, a tylko co dziesiąty ankietowany stoi na stanowisku, że dostosowywanie programów szkolnych do wymagań współczesnego świata powinno odbywać się rzadziej niż co pięć lat.

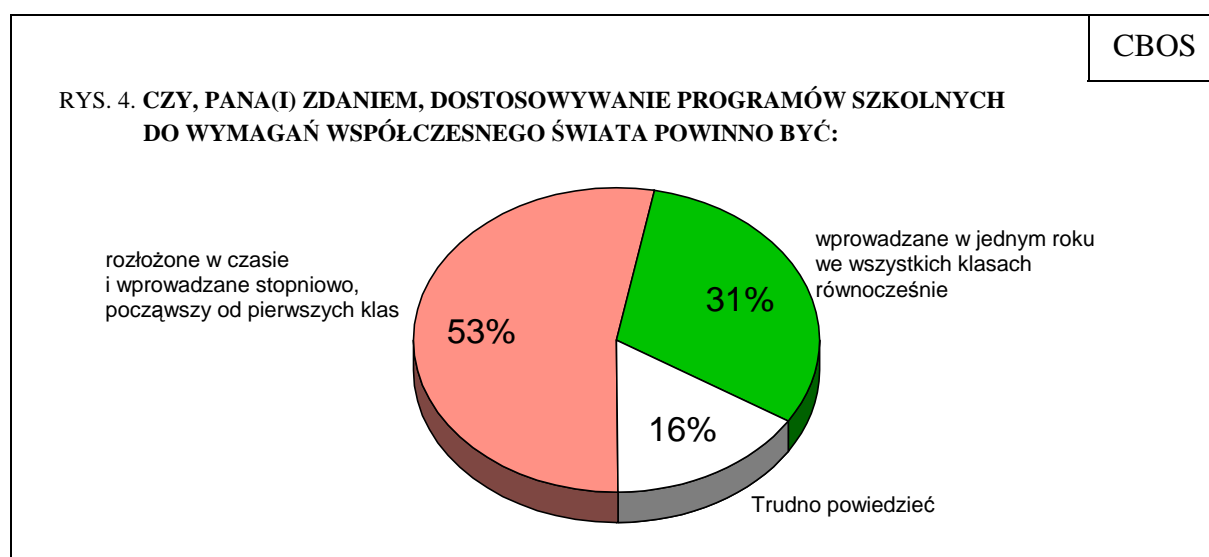

Stopień przyzwolenia na zmiany w systemie nauczania nie zależy szczególnie ani od faktu posiadania dzieci uczęszczających do szkoły, ani od ich wieku.

Tabela 3

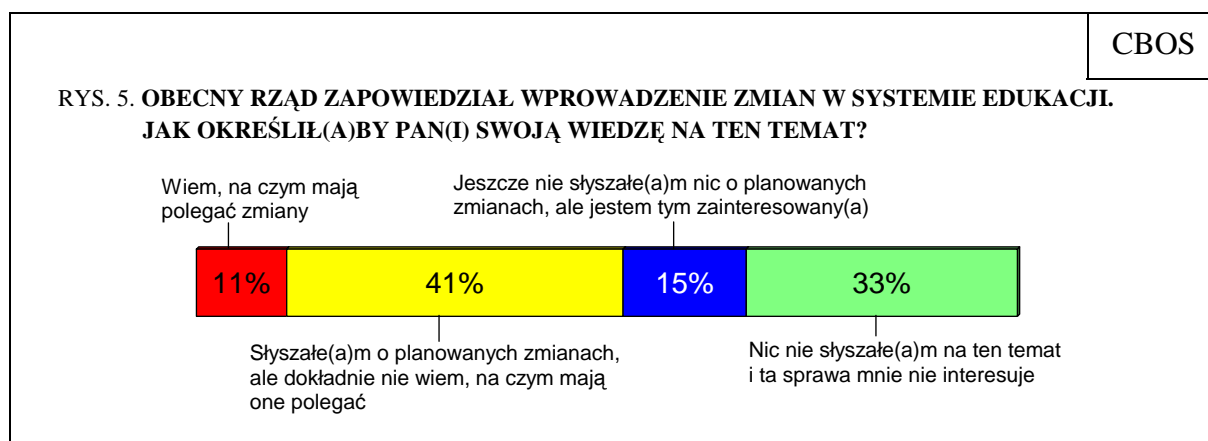
Jak często, Pana(i) zdaniem, powinno się dostosowywać programy szkolne do wymagań współczesnego świata?	Odpowiedzi				
	ogółu badanych	osób z dziećmi w wieku 3–6 lat	osób z dziećmi w wieku 7–13 lat	osób z dziećmi w wieku 14–16 lat	osób z dziećmi w wieku 17–19 lat
	N=1050	N=93	N=155	N=94	N=93
w procentach					
Na bieżąco	53	50	50	54	51
Nie rzadziej niż co 5 lat	22	34	28	20	26
Co 5–10 lat	7	7	7	7	10
Rzadziej niż co 10 lat	3	1	4	6	5
Trudno powiedzieć	15	8	11	13	8

Wśród badanych przeważa opinia (53%), że zmiany dokonywane w programach szkolnych powinny być rozłożone w czasie i wprowadzane stopniowo – począwszy od klas pierwszych poprzez następne klasy w kolejnych latach. Tego zdania są zwłaszcza osoby opowiadające się za reformowaniem systemu edukacji co kilka lat. Prawie jedna trzecia ankietowanych (31%), a wśród nich przede wszystkim ci, którzy popierają dostosowywanie na bieżąco programów szkolnych do współczesnych wymagań, uważa, że tego typu zmiany powinny być wprowadzane w jednym roku we wszystkich klasach jednocześnie. Co szósty respondent (16%) nie ma w tej kwestii wyrobionej opinii.

WIEDZA O PLANOWANYCH ZMIANACH W EDUKACJI ORAZ ICH OCENA

Deklarowany poziom wiedzy respondentów o zapowiadanych przez Ministerstwo Edukacji Narodowej zmianach w systemie szkolnictwa jest, jak się okazuje, stosunkowo niski. Przeważają osoby, które słyszały o planowanych zmianach w edukacji, ale nie wiedzą, na czym mają one polegać. Ankietowani, którzy orientują się w tej kwestii, stanowią zaledwie 11% ogółu badanych. Aż jedna trzecia Polaków (33%) nic nie wie o przewidywanych zmianach w oświacie i jednocześnie nie wyraża zainteresowania tą sprawą.

Najbardziej zorientowane w planach resortu edukacji, jak wynika z badań, są osoby najlepiej wykształcone – zwłaszcza kadra kierownicza i inteligencja. Wiedzę na ten temat nieco częściej niż inni deklarują ponadto osoby w wieku od 35 do 44 lat. Zupełny brak zainteresowania w tej sprawie wykazują natomiast głównie najstarsi badani, zwłaszcza emeryci i renciści, osoby najślabiej wykształcone oraz mieszkańcy wsi – głównie rolnicy (zob. tabele aneksowe).

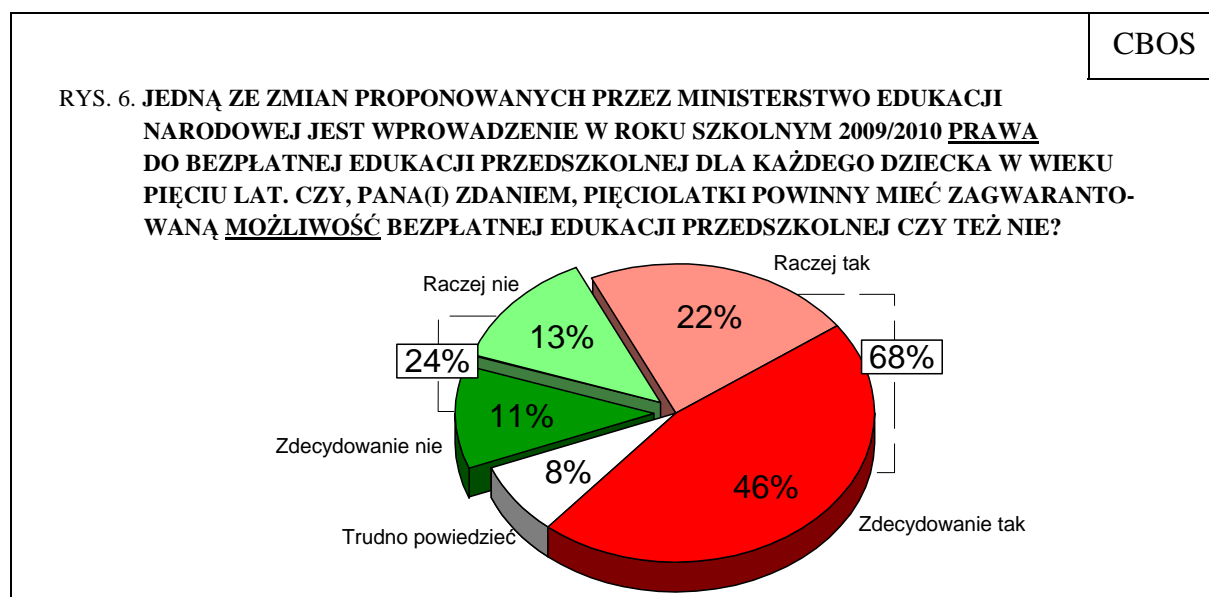
W propozycjach rządowych dotyczących zmian w dziedzinie edukacji nieco lepiej niż ogół badanych orientują się respondenci, którzy mają dzieci w wieku szkolnym, zwłaszcza poniżej siedmiu lat, a więc takie, których proponowane zmiany w tym momencie dotyczą najbardziej.

Tabela 4

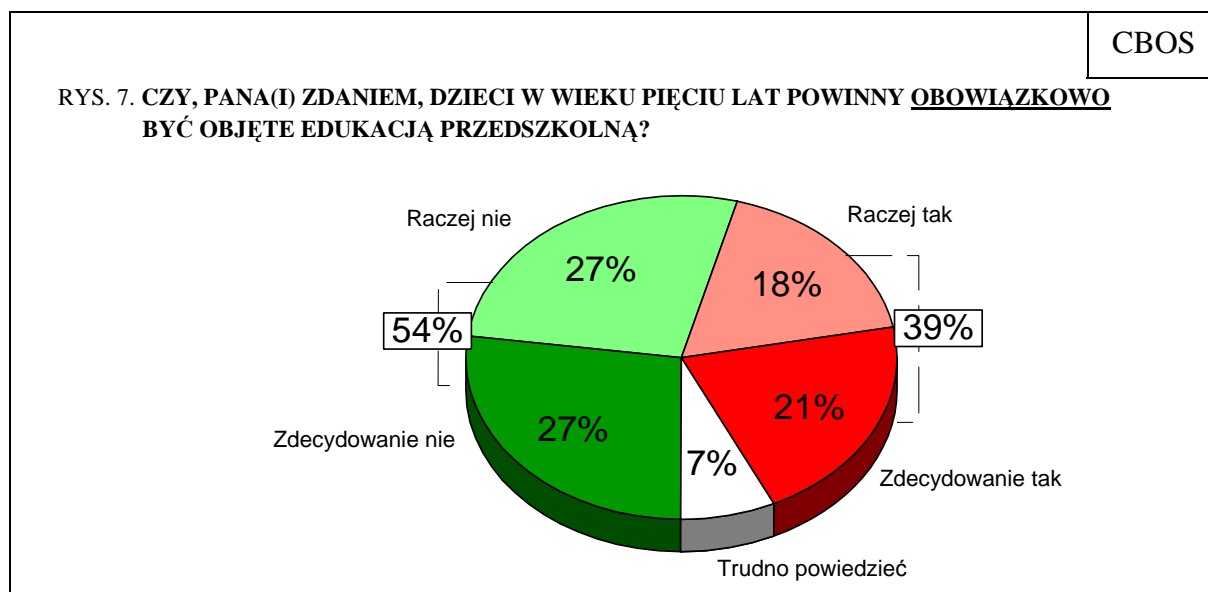
Obecny rząd zapowiedział wprowadzenie zmian w systemie edukacji. Jak określił(a)by Pan(i) swoją wiedzę na ten temat?	Odpowiedzi osób z dziećmi w wieku:					Ogół badanych
	0–2 lata	3–6 lat	7–13 lat	14–16 lat	17–19 lat	N=1050
	N=80	N=93	N=155	N=94	N=93	
w procentach						
Wiem, na czym mają polegać zmiany	13	14	13	13	13	11
Słyszałem(a)m o planowanych zmianach, ale dokładnie nie wiem, na czym mają one polegać	51	48	43	42	45	41
Jeszcze nie słyszałem(a)m nic o planowanych zmianach, ale jestem tym zainteresowany(a)	24	24	28	23	23	15
Nic nie słyszałem(a)m na ten temat i ta sprawa mnie nie interesuje	12	14	16	22	19	33

UPOWSZECHNIENIE EDUKACJI PRZEDSZKOLNEJ

Zgodnie z założeniami Ministerstwa Edukacji Narodowej, od 1 września 2009 roku dzieci w wieku pięciu lat nabędą prawo do rocznego przygotowania przedszkolnego, co oznacza, że samorząd gminy będzie miał obowiązek zapewnienia bezpłatnej edukacji przedszkolnej tym pięciolatkom, których rodzice sobie tego zażyczą. Pomysł ten w takiej formie znajduje dość powszechną akceptację społeczną. Ponad dwie trzecie badanych (68%) uważa, że pięciolatki powinny mieć zagwarantowaną możliwość bezpłatnej edukacji przedszkolnej, z czego blisko połowa (46%) nie ma co do tego wątpliwości. Przeciwnego zdania jest jedna czwarta respondentów (24%), w tym jedynie co dziewiąty (11%) zdecydowanie nie akceptuje takiego rozwiązania.

Z planów ministerialnych wynika jednak, że od 1 września 2010 roku prawo pięciolatków do rocznego wychowania przedszkolnego miałyby zostać przekształcone w obowiązek rocznego przygotowania przedszkolnego³. Takie rozwiązanie, jak się okazuje, uzyskuje już zdecydowanie mniejsze poparcie społeczne. Tylko niespełna dwie piąte badanych (39%) uważa, że dzieci w wieku pięciu lat powinny być obowiązkowo objęte edukacją przedszkolną, natomiast ponad połowa (54%) jest temu przeciwna.

O ile w przypadku edukacji przedszkolnej dla pięciolatków jako **prawa** poziom poparcia jest znacznie wyższy wśród rodziców dzieci w wieku edukacyjnym niż wśród ogółu badanych (wyjątek stanowią rodzice uczniów w wieku 14–16 lat), o tyle w przypadku **obowiązku** przygotowania przedszkolnego dla pięciolatków poziom poparcia istotnie się różni w zależności od wieku dzieci. Akceptację tego pomysłu na poziomie zbliżonym do ogólnopolskiego wyrażają rodzice dzieci do lat sześciu, natomiast rodzice dzieci w wieku szkolnym częściej niż ogół badanych pozostają wobec tej koncepcji krytyczni.

³ Broszura MEN: *Nowa podstawa programowa. Jak organizować edukację w szkole podstawowej?* Poradnik dyrektora szkoły.

Tabela 5

Jedną ze zmian proponowanych przez Ministerstwo Edukacji Narodowej jest wprowadzenie w roku szkolnym 2009/2010 prawa do bezpłatnej edukacji przedszkolnej dla każdego dziecka w wieku pięciu lat. Czy, Pana(i) zdaniem, pięciolatki powinny mieć zagwarantowaną możliwość bezpłatnej edukacji przedszkolnej czy też nie?	Odpowiedzi osób z dziećmi w wieku:					Ogół badanych
	0–2 lata	3–6 lat	7–13 lat	14–16 lat	17–19 lat	
		N=80	N=93	N=155	N=94	N=93
	w procentach					
Tak	82	77	76	68	72	68
Nie	17	20	21	25	25	24
Trudno powiedzieć	1	3	3	7	3	8

Tabela 6

Czy, Pana(i) zdaniem, dzieci w wieku pięciu lat powinny obowiązkowo być objęte edukacją przedszkolną?	Odpowiedzi osób z dziećmi w wieku:					Ogół badanych
	0–2 lata	3–6 lat	7–13 lat	14–16 lat	17–19 lat	
		N=80	N=93	N=155	N=94	N=93
	w procentach					
Tak	44	41	33	30	36	39
Nie	53	57	62	63	60	54
Trudno powiedzieć	3	2	5	7	4	7

Idea upowszechniania edukacji przedszkolnej wśród pięciolatek ma więcej zwolenników wśród osób mających dzieci w wieku edukacyjnym, które uczęszczały do przedszkola, niż wśród tych rodziców, których dzieci miały kontakt z edukacją przedszkolną dopiero, co najwyżej, na etapie tzw. zerówki.

Tabela 7

Czy, Pana(i) zdaniem, pięciolatki powinny mieć zagwarantowaną możliwość bezpłatnej edukacji przedszkolnej czy też nie?	Odpowiedzi rodziców		
	mających dzieci do 26 roku życia, które uczęszczały do przedszkola na etapie niższym niż zerówka	mających dzieci do 26 roku życia, które nie uczęszczały do przedszkola na etapie niższym niż zerówka	niemających dzieci do 26 roku życia
		N=180	N=257
	w procentach		
Tak	77	70	65
Nie	21	26	23
Trudno powiedzieć	2	4	12

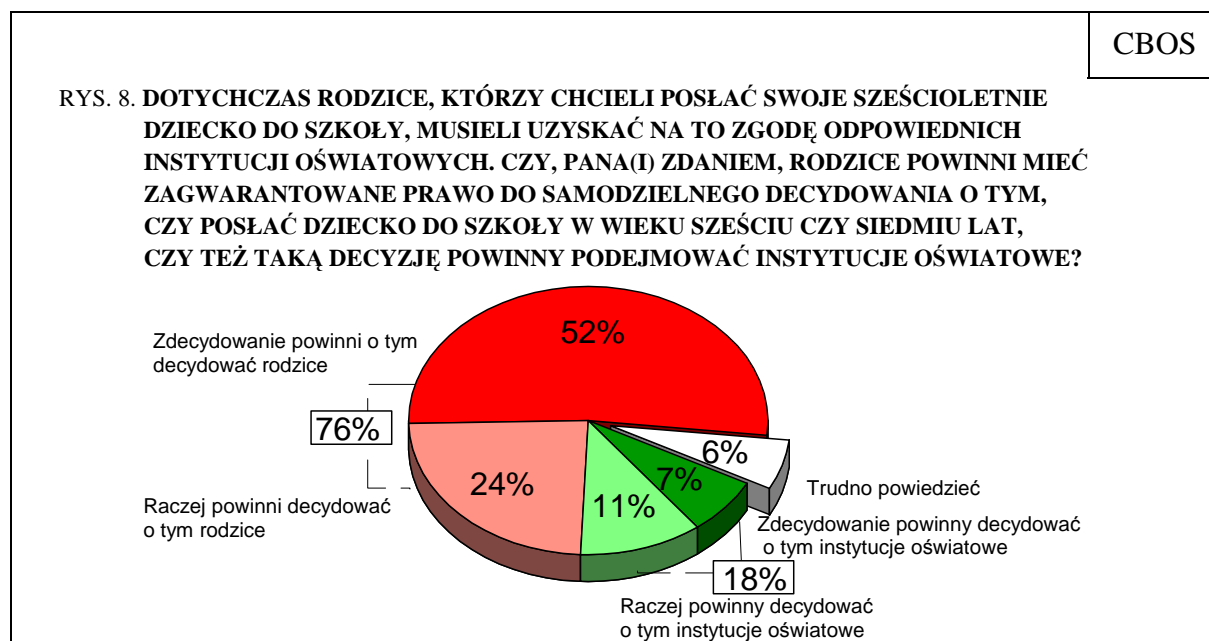
Tabela 8

Czy, Pana(i) zdaniem, dzieci w wieku pięciu lat powinny obowiązkowo być objęte edukacją przedszkolną?	Odpowiedzi rodziców		
	mających dzieci do 26 roku życia, które uczęszczały do przedszkola na etapie niższym niż zerówka	mających dzieci do 26 roku życia, które nie uczęszczały do przedszkola na etapie niższym niż zerówka	niemających dzieci do 26 roku życia
	N=180	N=257	N=609
w procentach			
Tak	41	34	41
Nie	56	61	50
Trudno powiedzieć	3	5	9

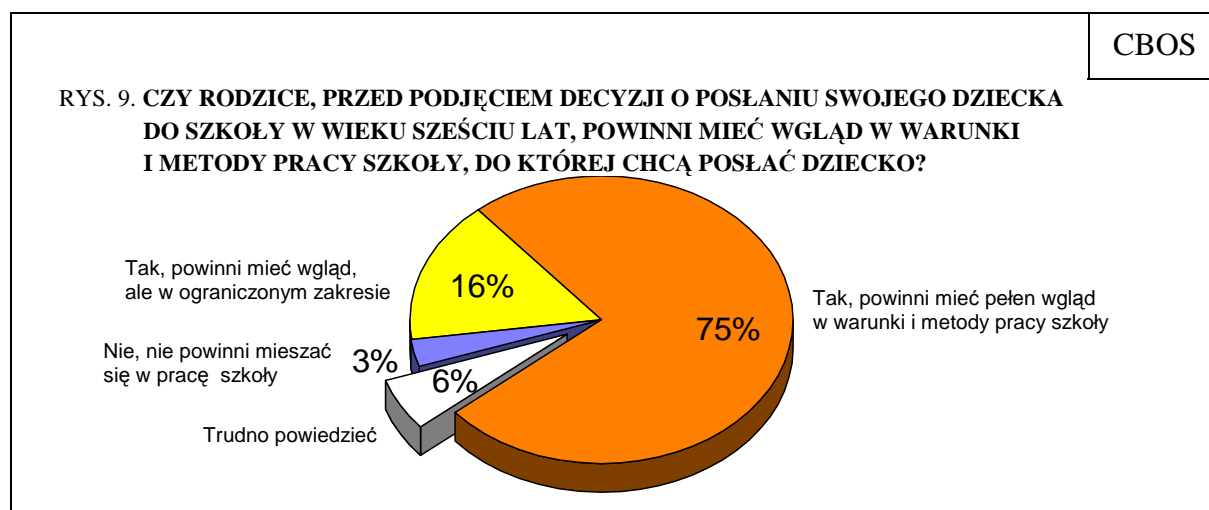
OBNIŻENIE WIEKU SZKOLNEGO

Kolejną zmianą proponowaną przez MEN jest obniżenie wieku szkolnego tak, by edukację w szkole podstawowej początkowo **mogły rozpoczynać**, a w kolejnych latach już obowiązkowo **rozpocząły** dzieci sześćioletnie.

Dotychczas rodzice, którzy chcieli posłać swoje sześćioletnie dziecko do szkoły, musieli uzyskać na to zgodę odpowiednich instytucji oświatowych. Polacy jednak opowiadają się za tym, aby to rodzice mieli zagwarantowane prawo do samodzielnego decydowania o tym, czy posłać swoje dziecko do szkoły w wieku sześciu czy siedmiu lat. Uważa tak trzy czwarte badanych (76%), a tylko niespełna jedna piąta (18%) stoi na stanowisku, że o tym, czy dziecko może rok wcześniej rozpocząć edukację, powinny decydować odpowiednie instytucje oświatowe.

Zanim jednak rodzice pošlą swoje sześciolatek dziecko do okrešlonej szkoły powinni, zdaniem zdecydowanej wiêkszoœci ankietowanych (75%), mieæ pełen wgląd w warunki i metody jej pracy. Jedynie co szósty badany (16%) uważa, że moŹliwość monitorowania przez rodziców warunków w szkole oraz stosowanych w niej metod pracy powinna byæ w jakiś sposób ograniczona, natomiast tylko bardzo nieliczni (w sumie 3% ogółu badanych) wyrażają przekonanie, że rodzice w ogóle nie powinni wtrącaæ się w pracę szkoły.

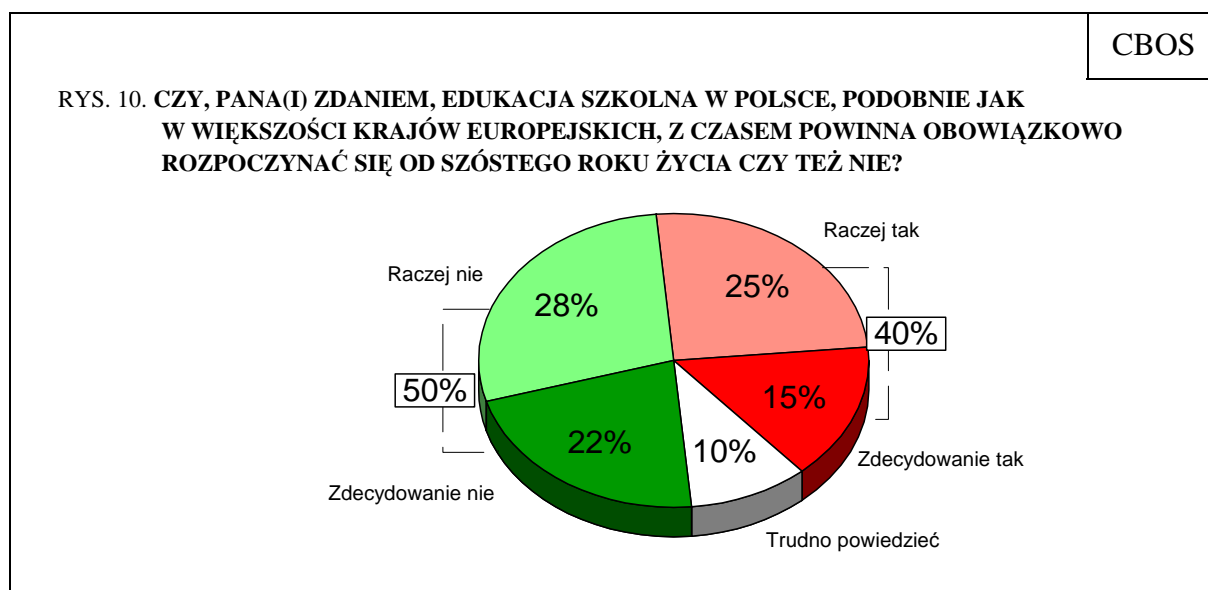
Pomimo wysokiego przyzwolenia na decydowanie przez rodziców o wieku inicjacji szkolnej swoich dzieci, ciągle nie znajduje społecznego poparcia idea obowiązkowej edukacji od szóstego roku Źycia. Na pytanie, w jakim wieku dzieci powinny rozpoczynaæ naukę w szkole: czy tak jak dotychczas, tzn. od siódemego roku Źycia, czy teŹ rok wczeœniej, a wiêc od szóstego roku Źycia⁴, od 1999 roku zdecydowana wiêkszoœć badanych opowiada się za zachowaniem *status quo* w tej kwestii. Obecnie obserwujemy nawet nieznaczný wzrost odsetka postulujących utrzymanie funkcjonujących przepisów dotyczących inicjacji szkolnej kosztem tych, którzy chcieliby obniŹenia wieku szkolnego o rok.

Tabela 9

Jak Pan(i) uważa, w jakim wieku dzieci powinny rozpoczynaæ naukę w szkole?	Wskazania respondentów według terminów badañ		
	VI 1999	II 2000	XI 2008
	w procentach		
Tak jak dotychczas, tzn. od siódemego roku Źycia	75	76	79
Rok wczeœniej, tzn. od szóstego roku Źycia	20	21	16
Trudno powiedzieæ	5	3	5

⁴ Pytanie to zadano w badaniu „Omnibus”, zrealizowanym w dniach 12–19 listopada 2008 roku na liczącej 934 osoby reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

Wydaje się jednak, że dość istotnym argumentem w tej kwestii, przemawiającym do pewnej części społeczeństwa, jest sytuacja w innych krajach europejskich, w których edukacja szkolna rozpoczyna się od szóstego roku życia. Jak się okazuje, na pytanie o obowiązkowe rozpoczynanie nauki przez sześciolatków, którego treść nawiązywała do systemu edukacji realizowanego w większości krajów europejskich, twierdząco odpowiedziało już 40% badanych, a tylko co drugi (50%) wyraził przeciwną opinię.

W przypadku tak sformułowanego pytania nieco więcej zwolenników niż przeciwników obniżenia wieku szkolnego znalazło się wśród rodziców dzieci w wieku do 2 lat oraz od 7 do 13 lat. W pozostałych grupach pomimo argumentów odnoszących się do sytuacji edukacyjnej w innych krajach europejskich ciągle przeważa krytycyzm wobec tego pomysłu. Szczególnie silny jest on wśród rodziców dzieci w wieku ponadgimnazjalnym (17–19 lat).

Tabela 10

Czy, Pana(i) zdaniem, edukacja szkolna w Polsce, podobnie jak w większości krajów europejskich, z czasem powinna obowiązkowo rozpoczynać się od szóstego roku życia czy też nie?	Odpowiedzi osób z dziećmi w wieku:					Ogół badanych N=1050
	0–2 lata N=80	3–6 lat N=93	7–13 lat N=155	14–16 lat N=94	17–19 lat N=93	
	w procentach					
Tak	55	41	49	37	29	40
Nie	44	53	48	57	65	50
Trudno powiedzieć	1	6	3	6	6	10

Zwolennicy obniżenia wieku szkolnego to przede wszystkim najmłodszy badani, zwłaszcza obecni uczniowie i studenci. Do grupy tej nieco częściej niż innych można zaliczyć również pracowników fizyczno-umysłowych, kadrę kierowniczą i inteligencję oraz mieszkańców największych miejscowości (zob. tabele aneksowe).

Chociaż samo obniżenie wieku rozpoczynania obowiązkowej edukacji szkolnej nie wzbudza w społeczeństwie zbyt dużego entuzjazmu, w połączeniu z upowszechnieniem edukacji przedszkolnej spotyka się już, jak się wydaje, z nieco większą aprobatą. Polacy są wyraźnie podzieleni w ocenie skutków jednoczesnego obniżenia wieku szkolnego oraz upowszechnienia edukacji przedszkolnej. Niemal równoliczne są odsetki zarówno zgadzających się, jak i tych, którzy nie zgadzają się ze stwierdzeniem, że sytuacja taka przyczyni się do wyrównania szans edukacyjnych dzieci ze wsi i z miast. Prawie identycznie jest w przypadku tezy, że skutkiem takich zmian będzie lepsze przygotowanie dzieci do dorosłego życia. Natomiast w przypadku oceny wpływu omawianych pomysłów na jakość kształcenia oceny pozytywne nawet nieznacznie przeważają nad negatywnymi.

Tabela 11

Czy, Pana(i) zdaniem, obniżenie wieku szkolnego oraz jednoczesne upowszechnienie edukacji przedszkolnej przyczyni się do:	Zdecydowanie tak	Raczej tak	TAK	Raczej nie	Zdecydowanie nie	NIE	Trudno powiedzieć
	w procentach						
– wyrównywania szans edukacyjnych dzieci ze wsi i z miast	15	28	43	31	13	44	13
– lepszego wykształcenia dzieci	14	33	47	29	12	41	12
– lepszego przygotowania dzieci do dorosłego życia	12	32	44	30	13	43	13

Optymizm w tym względzie wykazują głównie badani, którzy mają potomstwo w wieku do 2 lat, natomiast pesymizm przeważa przede wszystkim wśród rodziców nieco starszych dzieci (od 3 do 6 lat), których proponowane przez MEN zmiany dotyczą w tym momencie najbardziej.

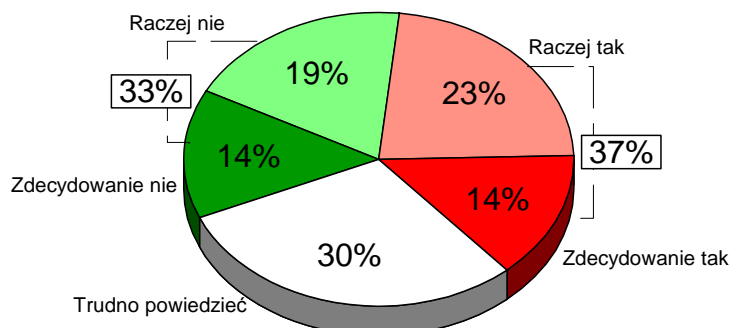
Tabela 12

Czy, Pana(i) zdaniem, obniżenie wieku szkolnego oraz jednoczesne upowszechnienie edukacji przedszkolnej przyczyni się do:	Odpowiedzi osób z dziećmi w wieku:					Ogół badanych
	0–2 lata	3–6 lat	7–13 lat	14–16 lat	17–19 lat	
	N=80	N=93	N=155	N=94	N=93	N=1050
	w procentach					
– wyrównywania szans edukacyjnych dzieci ze wsi i z miast						
Tak	52	39	45	41	40	43
Nie	41	55	46	46	48	44
Trudno powiedzieć	7	6	9	13	12	13
– lepszego wykształcenia dzieci						
Tak	58	35	46	40	41	47
Nie	36	59	45	50	47	41
Trudno powiedzieć	6	6	9	10	12	12
– lepszego przygotowania dzieci do dorosłego życia						
Tak	54	38	39	39	35	44
Nie	37	53	48	51	49	43
Trudno powiedzieć	9	9	13	10	16	13

CZY SZKOŁY PODSTAWOWE SĄ PRZYGOTOWANE NA PRZYJĘCIE SZEŚCIOLATKÓW?

Jednym z najpoważniejszych argumentów wysuwanych przez przeciwników obniżania wieku szkolnego w Polsce (przynajmniej na obecnym etapie) jest twierdzenie, że szkoły podstawowe nie są odpowiednio przystosowane do tego, by mogły w nich rozpoczynać edukację sześciolatki. Doświadczenia i opinie Polaków w tym względzie są jednak dość mocno zróżnicowane. Ponad jedna trzecia badanych (37%) jest przekonana, że szkoła podstawowa położona najbliżej ich miejsca zamieszkania jest właściwie przygotowana do tego, by rozpoczynały w niej naukę dzieci sześciolatki, jednak tylko nieco mniejszy odsetek ankietowanych (33%) ma na ten temat przeciwną opinię; liczby odpowiedzi skrajnych w obu przypadkach są takie same. Znaczny pozostaje również odsetek tych, którzy nie mają wyrobionej na ten temat opinii (30%). Są to zwykle osoby niemające dzieci w wieku szkolnym.

RYS. 11. JAK PAN(I) SĄDZI, CZY SZKOŁA PODSTAWOWA POŁOŻONA NAJBLIŻEJ PANA(I) MIEJSCA ZAMIESZKANIA JEST ODPOWIEDNIO PRZYGOTOWANA DO TEGO, BY ROZPOCZYNAŁY W NIEJ NAUKĘ DZIECI SZEŚCIOLETNIE?

Rodzice dzieci w wieku edukacyjnym, jak się wydaje, są lepiej niż inni zorientowani w sytuacji pobliskich szkół. W ocenie przystosowania podstawówek na przyjęcie sześciolatków zwykle częściej niż ogół badanych wystawiają zarówno noty pozytywne (wyjątek stanowią rodzice dzieci w wieku 17–19 lat), jak i negatywne (wyjątek stanowią rodzice dzieci w wieku 14–16 lat).

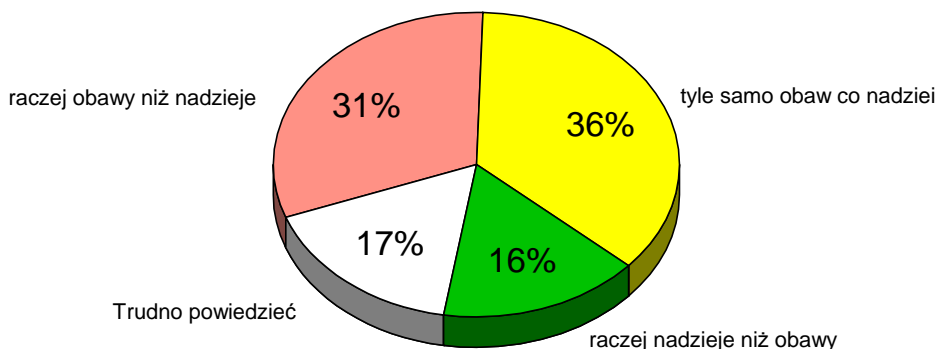
Tabela 13

Jak Pan(i) sądzi, czy szkoła podstawowa położona najbliżej Pana(i) miejsca zamieszkania jest odpowiednio przygotowana do tego, by rozpoczynały w niej naukę dzieci sześcioletnie?	Odpowiedzi osób z dziećmi w wieku:					Ogół badanych
	0–2 lata	3–6 lat	7–13 lat	14–16 lat	17–19 lat	
	N=80	N=93	N=155	N=94	N=93	N=1050
	w procentach					
Tak	48	41	50	47	33	37
Nie	34	43	42	31	44	33
Trudno powiedzieć	18	16	8	22	23	30

OGÓLNE OCENY PROPONOWANYCH ZMIAN

Proponowane zmiany w systemie szkolnictwa najczęściej budzą w Polakach mieszane emocje – wywołują tyle samo nadziei co obaw. Mimo to odsetek tych, którzy raczej z obawą podchodzą do planów Ministerstwa Edukacji Narodowej, jest niemal dwukrotnie wyższy niż odsetek wiążących z omawianymi projektami zmian przede wszystkim nadzieje.

RYS. 12. CZY, OGÓLNIIE RZECZ BIORĄC, PROPONOWANE ZMIANY W SYSTEMIE SZKOLNICTWA BUDZĄ W PANU(I) OSOBIŚCIE:

Oceny proponowanych zmian w szkolnictwie nie zależą szczególnie ani od faktu posiadania dzieci w wieku edukacyjnym, ani od etapu ich nauczania. Można jednak zauważyć, że nieco bardziej optymistycznie nastawieni są w tym względzie rodzice maluchów do 2 roku życia, natomiast stosunkowo najbardziej pesymistycznie na propozycje te patrzą respondenci mający dzieci w wieku od 3 do 6 lat, a także od 17 do 19 lat.

Tabela 14

Czy, ogólnie rzecz biorąc, proponowane zmiany w systemie szkolnictwa budzą w Panu(i) osobiście:	Odpowiedzi osób z dziećmi w wieku:					Ogół badanych N=1050
	0–2 lata N=80	3–6 lat N=93	7–13 lat N=155	14–16 lat N=94	17–19 lat N=93	
	w procentach					
– raczej nadzieje niż obawy	20	11	18	16	13	16
– tyle samo obaw co nadziei	44	44	40	37	35	36
– raczej obawy niż nadzieje	29	40	39	38	43	31
Trudno powiedzieć	7	5	3	9	9	17

Podstawowe informacje, jakich dostarcza omawiane badanie, można określić następująco:

- ▲ Poziom nauczania w polskich szkołach oceniany jest jako dość dobry, mimo to rodzice chcą mieć większy niż dotychczas wpływ na szkoły publiczne, chcą też sami decydować o tym, kiedy ich dzieci mają rozpocząć edukację.
- ▲ Proponowane zmiany w systemie edukacji wywołują w społeczeństwie mieszane uczucia. Nie wzbudza entuzjazmu idea obniżenia wieku szkolnego, natomiast z wyraźniej większą aprobatą przyjmowany jest pomysł upowszechniania edukacji przedszkolnej, szczególnie jeśli miałyby ona być ogólnie dostępna lecz nieobligatoryjna.
- ▲ Mimo iż generalnie sama idea obniżenia wieku szkolnego o rok nie spotyka się ze zbyt dużym uznaniem, w połączeniu z powszechną edukacją przedszkolną jest znacznie lepiej odbierana, zwłaszcza w kontekście ewentualnych korzyści na przyszłość (w tym wypadku postrzegane plusy i minusy się równoważą).
- ▲ Wydaje się, że dość istotnym argumentem w większym stopniu skłaniającym społeczeństwo ku poparciu ministerialnych planów obniżenia wieku szkolnego jest sytuacja edukacyjna w innych krajach europejskich.

Opracował

Rafał BOGUSZEWSKI

A N E K S

Tabela 1

		Czy, Pana(i) zdaniem, wpływ rodziców na szkoły publiczne jest obecnie:				Liczba osób
		za mały	taki, jaki powinien być	za duży	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		49	27	7	17	1046
Płeć	Mężczyźni	48	30	6	15	486
	Kobiety	51	24	8	17	560
Wiek	18-24 lata	44	42	6	8	163
	25-34	55	25	7	13	183
	35-44	58	26	9	7	145
	45-54	52	27	10	11	179
	55-64	51	18	8	22	164
	65 lat i więcej	41	22	4	33	213
Miejsce zamieszkania	Wieś	42	27	8	23	388
	Miasto do 20 tys.	50	27	8	15	144
	20-100 tys.	53	27	7	13	211
	101-500 tys.	57	25	5	14	164
	501 tys. i więcej mieszk.	58	26	8	8	140
Wykształcenie	Podstawowe	34	31	6	28	290
	Zasadnicze zawodowe	56	27	7	11	260
	Średnie	55	25	7	13	355
	Wyższe	58	20	11	10	141
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., inteligencja	58	19	14	9	75
	Prac. umysł. niż. szczebla	62	24	6	7	109
	Pracownicy fiz.- umysł.	60	26	8	6	77
	Robotnicy wykwalifikowani	56	27	3	15	129
	Robotnicy niewykwalifik.	44	44	3	9	47
	Rolnicy	44	33	1	22	56
	Pracujący na własny rach.	46	19	21	14	32
Bierni zawodowo	Renciści	37	22	10	31	84
	Emeryci	44	22	6	28	222
	Uczniowie i studenci	40	43	11	6	86
	Bezrobotni	49	30	8	13	71
	Gospodynie domowe i inni	56	21	6	17	59
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	62	21	11	6	122
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	57	25	9	8	96
	sekt. pryw. poza rolnict.	51	31	6	11	211
	prywatnym gosp. rolnym	47	32	3	18	54
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	52	26	8	14	247
	501-750	52	29	5	14	177
	751-1000	50	23	5	21	167
	1001-1500	48	28	8	17	176
	Powyżej 1500 zł	57	23	6	13	153
Ocena własnych war. mater.	Złe	49	22	8	21	235
	Średnie	49	26	7	17	443
	Dobre	52	29	6	13	368
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	48	29	5	18	50
	Raz w tygodniu	47	27	8	18	542
	1-2 razy w miesiącu	49	27	8	16	149
	Kilka razy w roku	54	28	5	13	209
	W ogóle nie uczestniczy	60	21	5	15	96
Poglądy polityczne	Lewica	52	29	5	14	144
	Centrum	55	28	7	11	370
	Prawica	51	27	9	13	298
	Trudno powiedzieć	39	22	8	31	234

Tabela 2

		Obecny rząd zapowiedział wprowadzenie zmian w systemie edukacji. Jak określił(a)by Pan(i) swoją wiedzę na ten temat?				Liczba osób
		Wiem, na czym mają polegać zmiany	Słyszałem(a)m o planowanych zmianach, ale dokładnie nie wiem, na czym mają one polegać	Jeszcze nie słyszałem(a)m nic o planowanych zmianach, ale jestem tym zainteresowany(a)	Nic nie słyszałem(a)m na ten temat i ta sprawa mnie nie interesuje	
		%	%	%	%	
Ogółem		11	41	15	33	1039
Płeć	Mężczyźni	12	42	15	31	485
	Kobiety	11	41	15	33	554
Wiek	18-24 lata	9	46	19	26	162
	25-34	8	49	19	24	183
	35-44	19	42	22	17	144
	45-54	14	41	15	30	177
	55-64	11	44	9	35	161
	65 lat i więcej	9	30	9	52	211
Miejsce zamieszkania	Wieś	8	34	16	43	386
	Miasto do 20 tys.	10	39	21	29	142
	20-100 tys.	12	47	10	31	207
	101-500 tys.	15	47	18	21	163
	501 tys. i więcej mieszk.	16	53	13	17	140
Wykształcenie	Podstawowe	7	30	12	50	289
	Zasadnicze zawodowe	7	35	22	35	257
	Średnie	13	49	15	23	352
	Wyższe	22	58	10	10	141
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., inteligencja	33	50	5	12	75
	Prac. umysł. niż. szczebla	10	58	17	15	109
	Pracownicy fiz. - umysł.	12	38	25	25	77
	Robotnicy wykwalifikowani	7	36	20	36	127
	Robotnicy niewykwalifik.	9	45	11	35	47
	Rolnicy	5	27	26	42	56
	Pracujący na własny rach.	10	49	22	19	31
Bierni zawodowo	Renciści	10	25	12	53	85
	Emeryci	9	39	8	44	219
	Uczniowie i studenci	16	56	11	17	86
	Bezrobotni	8	37	19	35	69
	Gospodynie domowe i inni	10	41	24	25	58
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	22	53	12	13	122
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	7	38	24	31	96
	sekt. prywat. poza rolnict.	11	45	17	27	210
	prywatnym gosp. rolnym	4	30	28	39	54
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	8	37	23	33	246
	501-750	9	40	17	33	179
	751-1000	12	39	10	39	167
	1001-1500	12	47	13	27	174
	Powyżej 1500 zł	14	48	10	28	153
Ocena własnych war. mater.	Złe	9	37	13	41	234
	Średnie	10	40	16	35	439
	Dobre	14	47	16	23	366
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	16	40	8	35	48
	Raz w tygodniu	11	42	14	33	535
	1-2 razy w miesiącu	7	44	19	30	149
	Kilka razy w roku	11	41	18	30	209
	W ogóle nie uczestniczy	17	39	15	29	97
Poglądy polityczne	Lewica	13	54	14	18	144
	Centrum	12	41	18	29	368
	Prawica	13	47	12	27	295
	Trudno powiedzieć	6	28	16	51	232

Tabela 3

		Czy, Pana(i) zdaniem, dzieci w wieku pięciu lat powinny obowiązkowo być objęte edukacją przedszkolną?			Liczba osób
		Tak	Nie	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		39	54	7	1047
Płeć	Mężczyźni	42	50	7	487
	Kobiety	37	57	6	560
Wiek	18-24 lata	42	52	6	163
	25-34	36	61	3	183
	35-44	35	59	6	145
	45-54	34	61	5	179
	55-64	48	43	8	163
	65 lat i więcej	40	48	12	214
Miejsce zamieszkania	Wieś	31	59	9	389
	Miasto do 20 tys.	39	53	8	144
	20-100 tys.	42	50	7	211
	101-500 tys.	42	54	4	164
	501 tys. i więcej mieszk.	53	46	1	140
Wykształcenie	Podstawowe	33	54	13	291
	Zasadnicze zawodowe	34	60	5	259
	Średnie	44	53	3	355
	Wyższe	50	46	5	141
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., inteligencja	50	47	3	75
	Prac. umysł. niż. szczebla	49	46	5	109
	Pracownicy fiz.- umysł.	44	51	5	77
	Robotnicy wykwalifikowani	33	61	6	129
	Robotnicy niewykwalifik.	31	66	3	47
	Rolnicy	36	57	7	56
	Pracujący na własny rach.	29	69	3	32
Bierni zawodowo	Renciści	29	56	15	84
	Emeryci	45	47	8	222
	Uczniowie i studenci	42	54	4	86
	Bezrobotni	37	50	13	71
	Gospodynie domowe i inni	24	73	4	59
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	46	50	4	122
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	33	63	4	96
	sekt. prywat. poza rolnict.	40	55	5	211
	prywatnym gosp. rolnym	38	58	5	54
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	38	57	4	247
	501-750	33	58	10	179
	751-1000	42	53	5	167
	1001-1500	43	49	8	176
	Powyżej 1500 zł	45	51	4	153
Ocena własnych war. mater.	Złe	44	48	8	235
	Średnie	37	55	7	443
	Dobre	39	56	6	368
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	31	62	7	50
	Raz w tygodniu	37	57	6	542
	1-2 razy w miesiącu	36	54	9	149
	Kilka razy w roku	44	49	6	209
	W ogóle nie uczestniczy	50	45	6	96
Poglądy polityczne	Lewica	43	53	3	144
	Centrum	41	54	5	372
	Prawica	40	55	5	298
	Trudno powiedzieć	32	53	15	234

Tabela 4

		Czy, Pana(i) zdaniem, edukacja szkolna w Polsce, podobnie jak w większości krajów europejskich, z czasem powinna obowiązkowo rozpoczynać się od szóstego roku życia czy też nie?			Liczba osób
		Tak	Nie	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		40	50	10	1047
Płeć	Mężczyźni	44	46	10	487
	Kobiety	36	53	11	560
Wiek	18-24 lata	55	37	8	163
	25-34	48	47	4	183
	35-44	41	54	6	145
	45-54	31	59	10	178
	55-64	41	48	12	164
	65 lat i więcej	28	53	19	214
Miejsce zamieszkania	Wieś	42	46	12	389
	Miasto do 20 tys.	40	44	15	143
	20-100 tys.	35	57	9	211
	101-500 tys.	39	55	6	164
	501 tys. i więcej mieszk.	44	49	7	140
Wykształcenie	Podstawowe	34	49	17	291
	Zasadnicze zawodowe	39	53	7	259
	Średnie	43	50	7	355
	Wyższe	48	45	7	141
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., inteligencja	52	41	6	75
	Prac. umysł. niż. szczebla	39	56	5	109
	Pracownicy fiz.- umysł.	44	54	2	77
	Robotnicy wykwalifikowani	42	48	10	129
	Robotnicy niewykwalifik.	34	51	15	47
	Rolnicy	36	55	9	56
Bierni zawodowo	Pracujący na własny rach.	36	53	11	32
	Renciści	28	51	21	84
	Emeryci	34	52	14	223
	Uczniowie i studenci	50	45	5	86
	Bezrobotni	46	40	13	71
Pracuje w:	Gospodynie domowe i inni	46	51	4	59
	inst. państw., publicznej	46	51	4	122
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	37	54	9	96
	sekt. prywat. poza rolnict. prywatnym gosp. rolnym	43	50	6	211
Dochody na jedną osobę	prywatnym gosp. rolnym	39	56	5	54
	Do 500 zł	43	51	7	247
	501-750	33	55	12	179
	751-1000	35	55	11	167
	1001-1500	38	50	12	176
Ocena własnych war. mater.	Powyżej 1500 zł	50	41	9	153
	Złe	32	56	12	235
	Średnie	40	49	11	444
Udział w prakt. religijnych	Dobre	46	47	8	368
	Kilka razy w tygodniu	37	52	11	50
	Raz w tygodniu	37	53	10	543
	1-2 razy w miesiącu	40	47	13	148
	Kilka razy w roku	46	47	7	209
Poglądy polityczne	W ogóle nie uczestniczy	46	42	12	96
	Lewica	34	51	15	144
	Centrum	41	52	7	372
	Prawica	45	49	6	298
Trudno powiedzieć	Trudno powiedzieć	35	47	17	233

Tabela 5

		Jak Pan(i) sądzi, czy szkoła podstawowa położona najbliżej Pana(i) miejsca zamieszkania jest odpowiednio przygotowana do tego, by rozpoczęła w niej naukę dzieci sześciolatnie?			Liczba osób
		Tak	Nie	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		37	33	30	1048
Płeć	Mężczyźni	36	33	31	487
	Kobiety	37	33	29	560
Wiek	18-24 lata	57	25	18	163
	25-34	43	34	23	183
	35-44	39	48	13	145
	45-54	35	35	30	179
	55-64	27	31	42	164
	65 lat i więcej	22	29	48	214
Miejsce zamieszkania	Wieś	43	31	26	389
	Miasto do 20 tys.	34	36	29	144
	20-100 tys.	26	36	38	211
	101-500 tys.	38	35	27	164
	501 tys. i więcej mieszk.	35	32	33	140
Wykształcenie	Podstawowe	35	27	37	291
	Zasadnicze zawodowe	39	34	27	260
	Średnie	38	34	27	355
	Wyższe	30	43	28	141
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., inteligencja	24	49	27	75
	Prac. umysł. niż. szczebla	34	41	25	109
	Pracownicy fiz.- umysł.	46	32	22	77
	Robotnicy wykwalifikowani	48	32	20	129
	Robotnicy niewykwalifik.	23	38	38	47
	Rolnicy	42	29	29	56
Bierni zawodowo	Pracujący na własny rach.	35	31	34	32
	Renciści	31	29	40	84
	Emeryci	25	30	45	223
	Uczniowie i studenci	58	23	20	86
	Bezrobotni	42	35	24	71
Pracuje w:	Gospodynie domowe i inni	42	37	21	59
	inst. państw., publicznej	33	45	21	122
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	43	35	22	96
	sekt. pryw. poza rolnict. prywatnym gosp. rolnym	38	35	27	211
Dochody na jedną osobę	47	33	20	54	
	Do 500 zł	41	39	20	247
	501-750	36	30	34	179
	751-1000	37	31	32	167
	1001-1500	27	35	38	176
Ocena własnych war. mater.	Powyżej 1500 zł	37	32	31	153
	Złe	32	34	33	235
	Średnie	33	35	32	444
Udział w prakt. religijnych	Dobre	44	31	25	368
	Kilka razy w tygodniu	42	36	22	50
	Raz w tygodniu	39	33	28	543
	1-2 razy w miesiącu	35	34	31	149
	Kilka razy w roku	37	36	27	209
Poglądy polityczne	W ogóle nie uczestniczy	21	27	52	96
	Lewica	36	42	22	144
	Centrum	33	39	28	372
	Prawica	41	32	27	298
	Trudno powiedzieć	37	21	42	234

Tabela 6

		Czy, ogólnie rzecz biorąc, proponowane zmiany w systemie szkolnictwa budzą w Panu(i) osobiście:				Liczba osób
		raczej nadzieje niż obawy	tyle samo obaw co nadziei	raczej obawy niż nadzieje	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		16	36	31	17	1048
Płeć	Mężczyźni	17	35	30	17	487
	Kobiety	15	36	33	16	560
Wiek	18-24 lata	20	50	21	9	163
	25-34	18	38	31	12	183
	35-44	13	44	36	8	145
	45-54	17	34	39	10	179
	55-64	21	28	30	21	164
	65 lat i więcej	9	25	31	35	214
Miejsce zamieszkania	Wieś	15	36	27	23	389
	Miasto do 20 tys.	20	33	32	15	144
	20-100 tys.	17	33	36	14	211
	101-500 tys.	15	35	38	11	164
	501 tys. i więcej mieszk.	17	44	29	10	140
Wykształcenie	Podstawowe	10	34	26	30	291
	Zasadnicze zawodowe	21	32	32	15	260
	Średnie	17	39	33	11	355
	Wyższe	20	38	37	6	141
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., inteligencja	17	44	37	2	75
	Prac. umysł. niż. szczebla i państwa	18	36	36	10	109
	Pracownicy fiz.- umysł.	23	40	29	8	77
	Robotnicy wykwalifikowani	16	32	39	13	129
	Robotnicy niewykwalifik.	8	43	35	14	47
	Rolnicy	11	45	22	22	56
	Pracujący na własny rach.	27	36	26	11	32
Bierni zawodowo	Renciści	17	20	32	30	84
	Emeryci	11	27	34	27	223
	Uczniowie i studenci	22	44	21	14	86
	Bezrobotni	20	42	17	21	71
	Gospodynie domowe i inni	15	46	35	5	59
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	19	42	34	5	122
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	13	38	37	12	96
	sekt. prywat. poza rolnict.	18	36	35	11	211
	prywatnym gosp. rolnym	11	50	23	15	54
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	17	38	33	12	247
	501-750	13	37	32	18	179
	751-1000	14	32	29	24	167
	1001-1500	20	32	32	16	176
	Powyżej 1500 zł	18	39	32	12	153
Ocena własnych war. mater.	Złe	16	33	29	22	235
	Średnie	13	34	36	17	444
	Dobre	20	40	28	12	368
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	11	33	37	19	50
	Raz w tygodniu	14	38	33	16	543
	1-2 razy w miesiącu	16	34	32	19	149
	Kilka razy w roku	21	36	30	13	209
	W ogóle nie uczestniczy	23	29	24	25	96
Poglądy polityczne	Lewica	17	36	35	12	144
	Centrum	17	43	27	13	372
	Prawica	18	34	35	12	298
	Trudno powiedzieć	12	27	31	31	234